

Karácsonyi utazás

Így karácsony környékén szívesen utazik az ember idegen tájakra. Szeret megszállni kényelmes szállodákban, jó kiszolgálás mellett. Most mi is útra kelünk, de az idők szárnyán, s megnézzük, milyen szállodai számlákat kaptak az utazók anno.

Első állomásunk Prága, s az idő 1897. év. Paul Habala úr a **HOTEL MONOPOL** – ban szállt meg. A számla cseh nyelven készült, de a KuK. időkre jellemzően németül is rajta van minden fontos tudnivaló. A HOTEL MONOPOL volt Prágában az egyetlen olyan szálloda, ahol hidraulikus személyfelvonó működött. Ez mellett a vendégek kényelmét városi telefon és szobatelefon is biztosította. A megfáradt utazó hideg és meleg fürdőt is vehetett. A kellemes időöltést szeparált kávé- biliárd és játékszalon biztosította, amelyekben levegőfűtés és a legjobb ventilláció működött. Széles választékot biztosított a szálloda újságokból. A házban látványos játéktérmekek működtek, a kertben pedig árnyas fák biztosították a pihenést. A szálloda homlokzatáról és az étterméről, ma is képet kaphatunk a számla fejlécén található képekből.

Azon szobák árai, amelyekhez világítás és szerviz is tartozott, 80 kr-tól kezdődtek. Külön számolták fel a lakhatás, a világítás és a fűtés díját, illetve az egyéb szolgáltatások ellenértékét.

Ez a számla érdekes utat járhatott be, mert ceruzával – mintha csak egy hivatalos kiküldött utazását számolták volna el – rá van vezetve magyar nyelven a számla tartalma.

Zimmer-Nr. 18

Prag, den 3/

1897

✦ Mittelst Luftheizung geheizte Gänge. ✦

Das einzige Hotel in Prag mit
hydraulischem Personen-Aufzug.
Stadttelophon Nr. 1251 und Hotel-Zimmer-Telephon.
✦ Kalte und warme Bäder. ✦

WINCENZ DESENSKY, Besitzer.

Separ. Caffee-, Billard- u. Spiel-Salons mit Lüftung u. besten Ventilatoren versehen.
Grosse Auswahl von Zeitungen.
Schenswerthe Speisesäle u. schattiger Garten
im Hause. ✦

HOTEL MONOPOL PRAG

I. Ranges — im gräfll. Philipp Kinsky'schen Palais. — Centrum der Stadt.

Monatszimmer von 1/10 bis 1/5 von 15 fl. aufwärts.

Auf Verlangen auch ganze Verpflegung.

10 Schritte vis-à-vis der Ankunfts u. Abfahrts-Halle der k. k. österr.-ungar. Staatsbahn.

Rechnung für *H. Paul Habala*

		Person-en	1	Kurz	1	Woch	Öst. Wahr.		Öst. Wahr.		Rechnungen ausgeführt
							fl.	kr.	fl.	kr.	
2											
1	Wohnung vom 1. Logement du		2/1		3/1		3	40			

Térjünk vissza kis hazánkba, Pestre, az „**ARANY SAS**” SZÁLLODÁBA.

A számla fejlécében láthatjuk az egyemeletes épületet. Az utazó a 20. számú szobában töltött 2 napot. Külön fizetett a 2 darab Milly gyertyáért és a 3 szori fűtésért.

Mivel az utazók a szállodába jobbra lóval érkeztek, így a számlán megtalálhatjuk az „Istállói számolat” részt is. Külön kellett fizetni az istálló bérléséért lovanként és naponként, a zabért, a szénáért, a szalmáért. Itt is kellett világítás, ezért itt felszámították a gyertyát. A kocsis is helyet foglalt el, ezért az állásért is díjat számoltak fel.

A számla záradékolása a vendég tiszteletéről szól: „A t. cz. utazók kegyes pártolásáért köszönetet mondván magát további jó akaratukba ajánlja Pesten ’893 év valamely havának 15. napján” a fogadós a saját aláírásával.

SZÁMLA

„ARANY SAS” SZÁLLODÁBÓL.

Kispest, Lőrincz téren 6. Postal.

188

		Új pénzben.		
		Ft.	Ft.	kr.
2 napra	20. számú szobaért	1 50		
1/3	1/3 szobától		3	
2 külön ággyért				
2 darab cillory gyertya				
3 szén fűtés				
Ébred				
Vacsora				
Bor és kenyér				
Kávéházi italok				
Szolgákért				
Értékes tárgyak				
Istállói számolat.				
Istálló bér	10 napra			
Lab				
csomó szén				
szalma				
Gyertya				
Haj				
Kocsi állás	napra			
Összesen				

42 20

4 62

A számla itt is előnyomtatott szolgáltatásokat tartalmaz. Bizonyára működött benne vendéglő is, hiszen a számlán külön felsorolja: Kávéházi italok, Étél, Ital, Kenyér.

NEMZETI SZÁLLODA

Hôtel

National

National

Hôtel

váci utca 18. szám
BUDAPESTEN.

Szoba szám: 6

1878

		Összt. ért.	
		ft	kr.
Szállás <i>Amvarius 30^{al} Febr 21^g</i>			
<i>3 Nap</i>		<i>9</i>	<i>75</i>
<i>2</i>	Külön ágy		<i>50</i>
<i>4</i>	Gyertya		
	Fűtés	<i>50</i>	<i>2</i>
	Kávébázi italok		<i>1 60</i>
	Étel		
	Ital, kenyér		
		<i>13 85</i>	

Barangoljunk tovább Pesten, de az időben ismét visszafelé. Következő állomásunk a **PANNONIA SZÁLLODA**, amely a (régi) Nemzeti Színház mellett 71 szám alatt volt található. A német és magyar nyelvű számlán az egyedi szolgáltatások között a ruhatisztítás külön is szerepel, de igénybe vehető volt további „szolgálat kívánatra”. De ott találjuk a további figyelemfelhívást is: „A szolgálati díjba a kapus és háziszolga nincs beleszámítva.”

A számla fejlécén ügötő konflis és száguldó postakocsi mellett sétálgató és üldögélő emberek láthatók. A képen még látszik a szálloda szomszédságában lévő – mai helymeghatározással a Blaha Lujza téren állott - (régi) Nemzeti Színház épületének részlete, jól felismerhető a timpanon sarka, illetve a színház emeletén lévő oszlopsor.

Hôtel

PANNONIA

szálloda

neben dem National-Theater Nr. 71.

BUDAPEST.

a nemzeti színház mellett 71. szám.

Zimmer-Nr.

40

szoba szám.

NOTE:

Arbeits Tag a Besondere Preisen

	Lakas	2 1/2	bis	28/5		1 80
	Logis					
	Gyertya					40
	Kerzen					
	Külön ág					
	Extra Bett					
	Fűtés					
	Heizung					
	Kávéházi italok					70
	Kaffeehaus Getränke					
	Ételek					
	Speisen					
	Italok, kenyér					
	Getränke, Brod					
	Kiadások					

Számla nincs beleszámlálva.
Munkanevezt nicht inbegriffen.

Időutazásunkon 1854. évben térjünk be Pestre a Tigrishez címzett fogadóba: **GASTHOF ZUM TIGER IN PESTH.**

A szálló és étterem a Lipótvárosban, a 10 szám alatt volt. A ház tulajdonosa Jacob Geiger úr volt. Az épületről nincs kép a számlán, de a névhez illő nagymacska nyújtózik el a fejlécen. A számlán szereplő szolgáltatások gót betűkkel és német nyelven találhatók meg, tartalmukat tekintve jobbra ugyan azok, amelyekkel a későbbi számlákon is találkoztunk már.

von Joh. Aug. bis 1. Septbr 1874

Für 2 Zimmer No 4	Durch 7 Tag	1	26	1	26
— 4 Wachskerzen			15	1	8
— Gegoßene Kerzen					
— Nachtlichte					
— Heizen					
Frühstück	<i>Leffe</i>			1	12
Mittag Speisen				1	12
Abend					48
Wein und Brod					24
Dienerschaft					
Stallrechnung					
Meyen Hafer					
Bund Heu					
— Stroh					
Pferd, Stallgeld durch	Tag				
Wagen, Standgeld					

Forgassuk tovább visszafelé az időkereket. S egy már ismert helyre értünk vissza. Miközben Pesten 1849. szeptember 4-én egy utazó váltóval kifizeti az **ARANY SAS** című vendéglőben a számláját, Bécsből kelt az ún „bécsi Utasítás”, „mely még magyar nyelven szólt a magyarokhoz és tizenkilencz pontba foglalta világos rendelkezéseit. E pontok közül kiemeljük a következőket: 1. A polgári közigazgatás feje a megyei elnök. Közvetetlen feljebbvalója a kerületi cs. kir. főbiztos. 2. A megyei főnök (Comitats-Präsident) vezeti a maga kerületében (t. i. az eltörölt vármegyében, mint földrajzi területen) a polgári közigazgatást. 3. A szolgabírák kötelesek közzétenni minden oly hadi kiáltványt, mely Haynau tábornagytól jön; viszont pedig kötelesek minden olyan hirdetményt, melynek szerzője a "forradalmi kormány", elkoboztatni. 4. Politikai elfogatások elrendelésére a katonai parancsnokságok vannak föl jogosítva. 5. A felségsértéssel vádolt egyéneknek ingó és ingatlan javai lezárolandók törvényes bizonyság (szolgabíró és ennek esküdt társa) közbejöttével. 6. A Kossuth-bankjegyek kitiltatnak a forgalomból. 7. A szolgabírák világosítsák föl a népet a lázadók hitetlenségének gyalázatosságáról. Az elpártoltak a királyi kormány hűségébe visszahozandók. 8. A nép fölvilágosítandó arról, hogy az 1848. évben az úrbéri szolgáltatások megszüntetése iránt megadott engedelmet Ő Felségének kormánya teljes épségökben fenn fogja tartani. Viszont pedig a nép is köteles tiszteletben tartani földesurának törvényes jogait és tulajdonát. Kihágások eseteiben a szolgabíró jár el, főlebbviteli fórum a megye törvényszéke. 10. Az úrbériség kárpótlása kilátásba helyeztetik a földesurak számára. 11. Az 1849 márczius 4934-diki álladalmi alkotmány (vagyis a gróf Stádiontól tervezett összbírodalmi Constitutio, az ú. n. "márcziusi chárta", melyet Újhelyben a vármegye székházának erkélyéről hirdetett ki Drvaczky elnök s kihirdetése után polgárság és katonaság jelenlétében "Te Deum"-os misét tartott), minden, a vármegyében divatozó nyelvnek jogegyenlőséget biztosít hivatalos téren. 12. Katonai hatóságokkal német nyelven kell levelezniük a politikai hatóságoknak. 15. A járás előljárójának neve ezután "kerületi biztos" (azelőtt szolgabíró), melléje rendeltetik a segéd (adjunctus). 16. Minden közigazgatási tisztviselő a kerületi főbiztosnak (később cs. kir. főispánnak nevezték) alája van rendelve. 17. A rossz szellemű községi előljárók azonnal elmozdítandók. Helyeikbe jó érzelmű "Ő Felsége és kormánya iránt tántoríthatatlan hűségű egyénekből" új előljárókat a kerületi biztos (szolgabíró) nevez ki. 18. Minden fegyver és hozzá való szerelvénnyel elszedendő. Minden helységben az onnan való honvédek összeírandók. Idegen honvédek illetőségi helyeikre utasítandók. - Ezeken kívül szabályozta az Utasítás a húsárakat, elrendelvén, hogy azokon a helyeken, hol marhát minden nap vágnak, a jó marhahúsnak fontja 20 kr. váltó pénzben, a hol pedig nem minden nap mérik rendesen, 18 váltó értékű krajczár, végül a borjúhús fontja 22 váltó krajczár legyen. A jó és teljes mértékre felügyelni a szolgabírák (kerületi biztosok) kötelessége. Az Utasítás a vármegyéről és a községről, mint alkotmányjogi intézményről, már nem is tesz említést." Ezt a történelmi magyarázatot Dongó Gy. Géza: AZ ELNYOMATÁS ÉS FÖLSZABADULÁS KORA. (1850-1867.) írásában találtuk. Azért idéztük, hogy érzékelhetőbb legyen a kor hangulata.

SZÁMOLAT

az „Arany sas” czimű
VENDÉGLÖBÖL
PESTEN.

4 szanu szobáért
8 napra 27. Augusztól
4. Sept. ig

a f. k.
2 30

Külön ágyért

3 darab milly gyertya
függő

20 "
25 1/2

éj lámpa

szeri sütés

Ébéd

Vacsora

Bor és kenyér

Kavéházi italok

Szolgákért

Istállói számolat.

Istálló_bér 6 óért 1 napra

15 1/2

Zab

6 csomó széná

szalma

15 1/2

2 Gyertya

9 "

Háj

2 kocsi állás 1 napra

15 "

Összesen Válla

26 33

Itt ez utazók kegyes pártolásáért köszönetet mondván,
magát továbbá ajánlatukba ajánlja

A forradalom és szabadságharcot megelőző „békeidőket” idézzük meg a következő számlával.

GASHOF ZUR DREYFALTIGKEIT IN WIEN No. 497. Szinte hihetetlen, hogy 170 évvel ezelőtt járunk: 1845 évben Bécsben kelt ez a számla. Carl Schmidl a vendégfogadós, akinek bizonyára fontos volt a külsőség, hiszen a számla majd egy tucat betűformát illetve méretet tartalmaz. Nincs kizárva, hogy a számla kiállításánál valamilyen számszaki nézeteltérés vagy korrekció vált szükségessé, mert az összegek javítva vannak.

Gasthof zur Dreyfaltigkeit in Wien

N° 497.

Zimmer-Nr. *13*

Angekommen den *2 Oct*

RECHNUNG.

Für Tüll.

Wien, den *6* im *Oct* 184*5*

4
2

Tag Logis täglich	<i>2 1/2</i>	.	.	.	.	.	.
Unschlittlicht	.	.	.	.	.	.	.
Wachsticht	<i>Parier an</i>	.	.	.	.	.	.
Nachtlichter	.	.	.	.	.	.	.
Speisen und Trank	.	.	.	.	.	.	.
Frühstück	.	.	.	.	.	.	.
Heizung	.	.	.	.	.	.	.
Speisen und Trank für den	.	.	.	.	.	.	.

R	K
<i>8</i>	<i>24</i>
<i>.</i>	<i>24</i>
<i>.</i>	<i>.</i>
<i>1</i>	<i>12</i>

Im Stalle.

Viertel Hafer	.	.	.	.	.	.	.
Bund Heu	.	.	.	.	.	.	.
Bund Stroh	.	.	.	.	.	.	.
Stallgeld sammt Licht	.	.	.	.	.	.	.
Wagenstand	.	.	.	.	.	.	.

10/6 M

Summa *10/24*

Carl Schmidt, Gastgeber.

Térjünk vissza Pestre S időutazásunkban pedig vissza még 60 évet. 1785. Még kimondani (leírni) is érdekes érzés, de még egy ebből az évből származó papírost kézbe fogni ... Azért, hogy az időpontot jobban tudjuk érzékelni, kutassunk történelmi tanulmányainkban: ebben az évben adta ki II. József magyar király a jobbágyrendeletét, amelyben eltörölte az örökös jobbágyságot, és a szabad költözködés és szakmaválasztás, illetőleg az ingó vagyon feletti rendelkezés jogát biztosította.

IN DEM GOLDENEN ADLER, azaz az Arany Sasban. Ez a ma már kissé nehezen olvasható, de nagyon szép állapotban lévő számla korával érdemelte ki a tiszteletet. A vendéglős Paul Wagner volt, aki szobát, ételt és italt adott a megfáradt utazónak.

Fest, in dem goldenen Adler.

Nro. 9 den 30. 9br 178 5

	fl.	kr.
Zimmer und Licht	—	18
Mittageffen = = =	1	27
Nachteffen = = =	—	14
Wein, und Brod =	—	14
Tokayer = = = =	—	—
Die Leute verzehrt =	—	—
Nachtlicht = = =	—	—
Schmeer = = = =	—	—
Summa	7	53

S mivel lehetne ezt a szállodai időutazást zárni? Ha már megemlégtettük a jobbágyrendeletet, akkor egy ehhez kapcsolódó idézettel kívánunk Tisztelt Olvasóinknak békés ünnepet.

„Minden alattvaló urától vár védelmet és biztonságot. Ezért az uralkodó kötelessége, hogy alattvalói jogát rögzítse, ügyeiket úgy vezesse, hogy a közjót és az egyén javát egyaránt szolgálja.” (II. József magyar király).